

Při ústním přelíčení dotkl se zástupce generální prokuratury otázky výše škody nad 2.000 Kč, po případě nad 200 Kč. Jeho vývody převzal obhájce stěžovatelů v rámci důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. za své, a proto jest nutno se s touto otázkou vypořádati. Nalézací soud zjistil, že úmysl obžalovaného Rudolfa N-e směřoval ke způsobení škody Antonii a Adolfu B-ovým ve výši přes 2.000 Kč, a úmysl obžalovaného Václava J-a ke způsobení škody Adolfu B-ovi ve výši přes 200 Kč. Toto skutkové zjištění nebylo napadeno žádným formálním důvodem zmatečnosti a jest pro zrušovací soud vízící. Nalézací soud zjistil dále, že se B-ovi dali jen sliby stěžovatelů, v nichž právem spatruje, jak doveděno, lstivé předstírání, pohnouti k uzavření smluv, a že by nebyli kupní smlouvy uzavřeli, kdyby nebyli lstivým předstíráním stěžovatelů v omyl uvedeni. Pro B-ovy bylo plnění z těchto smluv hospodářsky bezúčelným a neužitečným, ježto uzavřeli smlouvy jen z omylu, vzbuzeného v nich lstivým předstíráním stěžovatelů, a nebyli by bývali smlouvy, nebýti uvedeni v omyl, vůbec uzavřeli. Plnění z jejich strany znamená proto pro ně újmu, jež spadá pod zákonný pojem škody podle § 197 tr. zák. a za niž jsou stěžovatelé trestně zodpovědni, při čemž se podotýká, že rovněž nebyla ani brána v odpor abstraktní způsobilost jednání obžalovaných přivoditi škodu, zakládající kvalifikaci podle § 200 po případě 203 tr. zák. Nejvyšší soud nemá příčiny uchýliti se od ustálené praxe, vyznívající v uvedeném smyslu a došedší výrazu zejména v rozhodnutí čís. 2448 sb. n. s. Posuzuje-li se věc s tohoto správného právního hlediska, netřeba zjišťovati další možný vývin právních poměrů mezi B-ovými a firmou Š. a M. Podle toho je zmateční stížnost obžalovaných, pokud vůbec byla provedena po zákonu, ve všech směrech bezdůvodná i bylo ji proto zavrhnouti.

Čís. 2940.

Žádost porotců o změnu neb o doplnění otázek není závaznou pro soudní dvůr, jež jediný jest zodpovědným za zákonitý obsah a rozsah otázek; ona žádost jest jen podnětem, by soudní dvůr (po případě znova) uvažoval a rozhodl o úpravě a rozsahu otázek ve směrech žádostí dotčených, ale nesprošťuje soudní dvůr povinnosti, by šetřil předpisů §§ 318 až 323 tr. ř. a vymezil úkol porotců zákonitou úpravou obsahu a rozsahu otázek tak, by se mohli vysloviti o zažalovaném skutku jen s oněch (ovšem se všech) právních hledisek, jež byla buď obžalobou uplatňována nebo mohou ve výsledcích průvodního řízení (i zodpovídání se obžalovaného) dojiti skutkového opodstatnění.

Pro stav nutné obrany nestačí, že skutek se stal po útoku (protiprávním), z jeho příčiny a v afektu, útokem tím vyvolaném, nýbrž se předpokládá, že útok byl zahájen anebo chystán (po případě omylem předpokládán) právě v době skutku, že jediným účelem skutku a záměrem pachatele bylo odvrácení útoku, a že případná nadměrnost skutku (vykročení z mezí nutné obrany) měla příčinu v některém z afektů výlučně uvedených v § 2 g) tr. zák.

S hlediska posledního odstavce § 344 (281) tr. ř. stačí výhrada zmateční stížnosti před vyhlášením soudního usnesení, avšak v těsném spojení s ním, obzvláště v souvislosti s odporem proti němu (výhrada zmateční stížnosti pro případ otázek, proti jichž přípuštění se obžalobce vyslovuje).

(Rozh. ze dne 21. října 1927, Zm II 282/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku porotního soudu v Moravské Ostravě ze dne 21. května 1927, pokud jím byl obžalovaný podle § 334 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin zabití podle § 140 tr. zák., zrušil výrok porotců v částech vztahujících se k usmrcení Ludvíka K-e, tedy k otázkám čís. I., II., III., IV., VI. a rozsudek soudu prvé stolice, pokud jím byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin zabití podle § 140 tr. zák., jakož i ve výroku o trestu a výrocích s tím souvisejících, a věc odkázal do nejbližšího porotního zasedání krajského soudu v Moravské Ostravě, by o ní v rozsahu zrušení znovu jednal a rozhodl, přihlížeje k nezrušenému výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přestupkem podle § 522 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost, jež napadá rozsudek soudu prvé stolice jen potud, pokud jím byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin zabití, uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 6 a čís. 9 § 344 tr. ř. Vývody, jimiž doličuje důvod zmatečnosti podle čís. 9, lze ponechat stranou, neboť jest přiznání stížnosti důvodnost již s hlediska ustanovení § 344 čís. 6 tr. ř., o něž opírá výtku, že porotní soudní dvůr porušil předpis § 319, správně i § 320 tr. ř., dav porotcům 1. dodatkovou otázku II. na nutnou obranu pravou, 2. dodatkovou otázku III. na nutnou obranu nepravou, neboli na vykročení z mezí nutné obrany z poděšení, strachu nebo leknutí, 3. eventuální otázku IV. na přečin nedbalého usmrcení. Důvodnosti výtky není na újmu, že soudní dvůr dal tyto otázky teprve k žádosti porotců, by byly otázky jim již dané doplněny otázkou na nutnou sebeobranu, po případě vykročení z mezí nutné sebeobranu, změniv původní své usnesení, jímž byl zamítl návrh obhájcův, by byla dána dodatková otázka ve směru nutné obrany a překročení meze nutné obrany. Není takový požadavek porotců, jak plyne z předpisu § 327 tr. ř., že jest o něm ve veřejném zasedání jednati a rozhodnouti, závazným pro soudní dvůr, jenž jediný jest zodpovědným za zákonitý obsah a rozsah otázek. Žádost porotců o změnu neb o doplnění otázek není než podnětem, by soudní dvůr — po případě znova — uvažoval a rozhodl o úpravě a rozsahu otázek ve směrech žádostí dotčených, a nesprošťuje soudní dvůr povinnosti, by šetřil předpisů §§ 318 až 323 tr. ř. a vymezil úkol porotců zákonitou úpravou obsahu a rozsahu otázek tak, by se mohli vysloviti o zažalovaném skutku jen s oněch, arciť ale se všech právních hledisek, jež byla buď obžalobou uplatňována nebo mohou ve výsledcích prů-

vodního řízení (zodpovídání se obžalovaného) dojití skutkového opodstatnění. Přípustnost dodatkových otázek, jež porotci žádali, a eventuelní otázky, již bylo důsledkem oněch otázek dále dáti, závisela tudíž na tom, zda byly při hlavním přelíčení tvrzeny skutečnosti, opodstatňující vyviňovací důvod nutné sebeobrany podle § 2 písm. g) tr. zák. a proto poukazující k tomu, že je obžalovaný zodpovědnosti za usmrcení Ludvíka K-e úplně prost, aneb zodpovídá za ně jen podle § 335 tr. zák. Skutečnosti toho rázu, pokud se týče stav nutné obrany nebyly při hlavním přelíčení tvrzeny, ba nebyly ani napovězeny ani zodpovídáním se obžalovaného, ani jiným výsledkem průvodního řízení. To zdůraznil správně sám soudní dvůr v důvodech původního usnesení, jímž zamítl onen návrh obhájcův. Nezáleží na okolnostech v odvodu obžalovaného zdůrazňovaných, zejména nezáleží na tom, že, přesněji zda K. vůbec před skutkem útočil na obžalovaného, s ním zle nakládal a ho poranil. Nestačí pro stav nutné obrany, že skutek se stal po útoku, byť protiprávním, z příčiny jeho a v afektu, útokem tím vyvolaném. Předpokládá se naopak, že útok byl zahájen anebo chystán (po případě omylem předpokládán) právě v době skutku, že jediným účelem skutku a záměrem pachatele bylo odvrácení útoku, a že případná nadměrnost skutku (vykročení z mezí nutné obrany) měla příčinu v některém z afektů výlučně uvedených v § 2 písm. g) tr. zák. K tomu však, že K. v době, kdy se obžalovaný dopustil skutku v hlavní otázce naznačeného, t. j. v době, kdy ho obžalovaný několikrát do hlavy uhodil okovaným koncem býkovce, na obžalovaného útočil anebo se k útoku chystal, ba i jen že chování se K. bylo takové, že se bylo obávati, že chystá útok, nepoukazoval žádný výsledek průvodního řízení. Naopak shodují se veškeré svědecké výpovědi v tom, že K. v době té ležel již na zemi, a není ve výpovědech těch zmínky o tom, že se K. v době té připravoval k nějakému útoku na obžalovaného. A sám obžalovaný, k jehož původnímu zodpovídání se nelze hleděti, protože je při hlavním přelíčení podstatně změnil, udal, že — byv K-em napaden, udeřen a povalen — rychle vstal, uchopil K-e, mrštil jím o zem, vytrhl G-ové žílu a bil jí K-e, který ležel b e z b r a n n ě na zemi, dále ze zlosti, ačkoliv se již n e b r á n i l a jen z bolesti se na zemi plazil. Pro jediné rozhodnou dobu tedy K-ův útok nebyl tvrzen ba ani jen napovězen, naopak doznal obžalovaný výslovně, že v době činu, z něhož jest se mu zodpovídati, útoku tu nebylo, a nebyl jím ani předpokládán, a že nejednal ani v úmyslu, by odvrátil útok zahájený nebo hrozící, ani z poděšení, strachu nebo leknutí, nýbrž ze zlosti, vyvolané útokem již skončeným a odvráceným. Dal-li soudní dvůr, ačkoliv nebyl tvrzen stav nutné obrany, dodatečné otázky o tomto stavu a důsledkem toho též eventuelní otázku o přečinu nedbalého usmrcení, porušil tím ustanovení §§ 319, 320 tr. ř., tak že jest rozsudek stížen zmatkem § 344 čís. 6 tr. ř.

Vylíčené porušení formy bylo zřejmě na újmu obžaloby; neboť porotci přisvědčili k dodatkovým otázkám, neprávem jim daným, ba odpovíděli dokonce záporně na otázku eventuelní, takže došlo ve směru otázkami těmi dotčeném k výroku sprostujícímu. Státní zástupce se též proti oněm otázkám opřel a vyhradil si zmatečnou stížnost. Předpis po-

sledního odstavce § 344 tr. ř., podle něhož má si veřejný obžalobce vyhradit zmatečnou stížnost ihned po vyhlášení usnesení soudního dvoru, byl zachován. Vždyť usnesení ze dne 4. června 1927, jímž byl na návrh státního zastupitelství protokol o hlavním přelíčení opraven v tom směru, že si veřejný obžalobce vyhradil zmatečnou stížnost po vyhlášení usnesení, jímž byly otázky připuštěny, nelze ani jinak rozumně vykládati, než se výhrada zmatečnou stížnosti stala ihned po vyhlášení dotyčného usnesení. Než, nehledíc k této opravě, stačí ke splnění řečeného zákonného požadavku to, co uvedeno v původním, nesprávném doslovu protokolu o hlavním přelíčení, že si totiž veřejný obžalobce vyhrazuje pro případ otázek zmatečnou stížnost. Vždyť účelem zákonného předpisu, o nějž jde, je, že má býti již v okamžiku, kdy došlo k porušení formy, jistota o tom, zda obžalobce učiní je podkladem opravného prostředku nebo se s ním spokojí. Jistota ta jest však zajisté zjednána i tehdy, když se výhrada stala již před vyhlášením soudního usnesení, avšak v těsném spojení s ním, obzvláště v souvislosti s odporem, takže podle smyslu a účelu zákona stačí prohlášení obžalobce, učiněné v souzeném případě, že se vyslovuje proti připuštění navržených otázek a pro případ, že budou dány, vyhrazuje si zmatečnou stížnost. Proto bylo z důvodu čís. 6 § 344 tr. ř. podle § 348 tr. ř. zrušiti výrok porotců a rozsudek na něm se zakládající, pokud jsou zmatkem stíženy, a uznati dále, jak se stalo.

Čís. 2941.

»Škodou« po rozumu § 197 tr. zák. jest jen újma protiprávní, zejména jen takový úbytek, který stihne jmění jednáním pachatelovým dotčené bez právního důvodu. Nepoškozuje cizí jmění, komu se — byť v důsledku lstivého jednání (předstírání) nebo lstivého využití něčího omylu — dostane z jmění jiné osoby jedině toho, nač má proti vlastníku tohoto jmění právní nárok.

Jde-li v jednání, které předsevzala osoba pachatelem oklamaná a jímž byl zmenšen majetek této nebo jiné osoby, o plnění smlouvy, ujednané mezi osobou, z jejíhož jmění byla věc vybavena, a osobou, do jejíhož jmění se věc ta dostala, jest úbytek na jmění oné osoby její škodou jen tehdy, nebyla-li ona osoba zavázána smlouvou převést dotyčnou věc z vlastního jmění do jmění druhé osoby (nebyl-li smlouvou zjednán nárok této osoby na převod, o který jde).

Množné pojištění, t. j. pojištění téhož zájmu proti témuž nebezpečí pro tutéž dobu u několika pojišťovatelů, není nezákonným ani nepřipustným; poškozovací zlý úmysl tu předpokládá, že si pachatel je vědom toho, že pojišťovny vyplatí na odškodném více, než k čemu jsou smlouvami zavázány (že získá nedovolený prospěch rovnající se škodě pojištěn). Snaha dosíci nejvyššího odškodného není nutně vědomou snahou po odškodném, převyšujícím závazky toho, komu náleží a nároky toho, komu přísluší.

(Rozh. ze dne 21. října 1927, Zm II 364/27.)